

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

Quæst. I. An Deus se in creaturis, vt medio cognoscat, formali?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

CERTAMEN I.

In creaturis ut medio nusquam se Deus cognoscit.

ignio suapte natura vera est, & infallibilis, quare deficienter veritativus divina circa obiectum quodvis cognitionis, & eam deicere necesse est: & sane disputationem totam de mediis formalibus divinae scientiae quæst. vnic. de possibilitate, vel impossibilitate viis mediis formalium, siue determinativorum ad aliquid aliud in illis, vel ex illis cognoscendum possemus facile absolvere, siquidem si eorum viis divinae cognitioni impossibilis, (vt reor, ostendamus inferius) sit: nulli obiecto cognoscendo Deum cuiusmodi mediis viis, satis convinceretur: verum quia in determinativis siue formalibus mediis singulorum à Deo cognoscendorum doctores, qui hanc impossibilitatem hactenus non viderunt, assignandis, & ad varias doctrinas recurrunt, quarum examen rigidum Theologorum interit non pauci, singula media pro singulis obiectis cognoscendis Deo ab ipsis assignata scotum discutimus. Primo: an Deus se in creaturis cognoscatur, tanquam medio? Secundo: an in omnipotentia tanquam in medio cognoscatur possibilia? Tertio in quoniam, tanquam in medio conditionata futura cognoscatur? Quarto in quoniam absolute futura praevidetur? Quinto an mediis aliquibus ad alterius cognitionem vii possit? Sexto: an aliis verificativis, quam obiectis, pro suo cuiusque statu & tempore positus apponendū sit divina scientia indiget.

1. Aduerto tamen pro tota disputat. à quæstionibus de nomine (quoad fieri possit) transigenda, aliud esse iuxta commune Theologorum cognosci aliquid *ex alio*, vel cognosci *in alio*. Primo enim significari doctores dicunt diversitatem cognitionis mediis a cognitione obiecti, quod ex illo præcognito discursus interuenio cognoscitur. Discursus autem, & cognitionum formaliter, & quoad intussum sumptarum, diversitas, Deo repugnat, vi omnes merito farentur & dicta hucusque demonstrare: idcirco, vt cum multis loquamur, an Deus aliquis, et aliquibus mediis non inquirimus, sed solum, an in aliquibus mediis cognoscatur: quia illa particula *in* determinationem solum ad cognoscendum aliud absque discursu vii, aut cognitionum diversitate per eandem cognitionem censent denotari. Cæterum, si res ipsa solummodo attendenda sit, nulla est in vtroque loquendi modo diversitas: vtroque enim præcedentia mediis præcogniti, & determinantis ad aliud cognoscendum denotatur, quæ si à particula *in* significata absque cognitionum vniuersale diversitate, & formali discursu saluari in Deo potest: significata etiam per particulam *ex* potest absque illis saluari: attento enim, quod in creatis, & limitatis cognitionibus euenit cognosci aliquid *in medio* aque arguit cognitionis mediis a cognitione illius, quod in illo cognoscitur diversitatem, atque cognosci *ex medio*: dixi *medio*, non autem ratione formali cognoscendū, quæ siue per particulam *in* siue *ex* siue *ob*, vel *propter* significatur, diversitatem cognitionis rationis formalis, & obiecti materialis, non ita saltem aperte, conuenit.

QVÆSTIO I.

An Deus se in creaturis, ut medio cognoscatur formaliter?

RESPONDIO hæc, etsi postremo loco apud Theologos in terminis, vt aiunt, nata primum in disputatione præfati locum sibi merito vindicat: quia de obiecto primo est, in quod divina tendit cognitio, vt videmus disput. 5.

Christoph. de Ortega, de Deo vno, Tomus I.

1. **S** Teterat multis retro annis apud Theologos Deum se in seipso cognoscere, neque aliud medium rationemue cognoscendi ipsi adesse. Verum cum rationes, quibus Theologi non admodum etiam recentes creata alia obiecta à Deo in se, tanquam in medio, vel in aliis mediis creatis cognosci docebant, se etiam ipsum in creaturis, tanquam in medio cognoscere suaderent. Herize 1. p. tract. 1. disput. 4. dub. 2. ita se cognoscere Deum primum, quem typis videtur, docuit: consensit Magister Albi disput. 3. de scientia dub. 2. & 3. se primum quæstionis huius in manuscriptis iactans excitatorem, atque strenue adeo decertat, vt Recentiores plures ad suas traxerit partes, præsertim Complutenses Recentiores, quorum frequens nobis vbiq. mentio, & impugnatio. Herize, discernimen cognitionis Dei à seipso in creaturis, vel ex creaturis commune apud Theologos non magnificans Deum ex creaturis se nosse ideo negat, quia creaturarum transcendentalis respectus ad Deum, quæ vnum est, non quæ trium: quare se ex illis non trium, vt reipsa Deus est, sed vnum (aliter nempe, ac reipsa est) cognosceret. Verum ex eo solum transcendentali respectu creaturarum ad Deum, non, vt trium, vt realiter est: sed, vt vnum, se in creatis, vel ex creatis, vt talem cognoscere, contra Herize suo argumento facile monstrabitur.

2. Nostra igitur negatiua sententia veritate venerabilis, vt pote ab antiquorum Theologorum nomine, in dubium vocata à Recentibus omnibus supponitur, qui nec creaturas à Deo in aliquo sui prædicato, tanquam in medio cognosci opinantur: in quibus Vasquez noster, eiusque affectus, & alij quæst. 2. recentendi sed præcipue magnus meus Magister Didacus Daza, eam porro sententiam, (si quid aliud) vrgentius probant Lactantij, & Dionysij Areopagitæ testimonia data disput. 2. quæst. 5. certam. 3. siue: quæ, licet de cognitione diuina aliorum in alio, quam in seipso loquantur, maiorem vim habent contra sui ipsius cognitionem in alio, tanquam in medio: ratione, vrgentissima, quæ ab impossibilitate cognitionis Dei cuiusvis obiecti in alio desumitur: sed quoniam hæc generalis est, atque quæst. 5. per otium examinanda, & statuenda, ad speciales conclusionis huius veniamus.

3. Specialiter ergo probatur conclusio argumento tacto num. 2. & ex Herize contra ipsum retorco: cætenus possunt creata ducere Deum tanquam medium in sui ipsius cognitionem: quatenus Dei transcendentaliter respectiva ab iploque dependentia essentialiter, eique proinde connexa sunt: atqui creatura Dei, solum qua vnum est, essentialiter respectiva, ipsique connexa sunt essentia sua: ergo creatura solum possunt esse medium, in quo Deus seipsum cognoscatur vt vnum, non autem, vt reipsa est, trium. Argumento, mutata solum ex parte cognoscentis materia: quo Theologi communiter probant mysterium Trinitatis, & quod illud supponit incarnationis, à puta creatura, etiam Angelo, intuitu creaturas videntem, non posse naturæ vniuersæ, seu clausule reuelationis, & fidei lumine cognosci, nullatenus sit satis ex reali attingentia ad Deum respectus transcendentalis creaturæ, quæ, cum non intentionalis, sed realis ac physica attingentia sit, ad totum Deum, vt reipsa est, trium, & vnum terminatur, vt vidimus controuersi. 1. de Incarnat. quia, etsi realis attingentia totum attingat Deum, aut cognitionem eius ex vi illius tanquam mediis ad id solum cognoscendum ducit, cuius titulo ipsum respectus creaturarum attingit: quare cognitio ex creaturis, siue formaliter, siue obiectiue, (quod parui ad rem præsentem refert) præcisiua Deique vnius solum modo erit: cum opus non sit, vt respectus, siue

transcendentalis relatio, ut re ipsa, & in se est, videatur terminum, intuitu, videri: quin si in ea, tanquam medio terminus cognoscendus, ut in presenti, sit, implicat in illo terminum intuitu videri: quia intuitiva cognitio essentia sua obiecti in seipso cognitio est, ac non in alio.

5. Quod autem cognitio Dei, ut vnus præcise, ac non positue etiam ut trino, Deo indignam imperfectionem inuoluat, fatetur, certumque supponendum potius, quam disputandum censent Herize, Albiz, Recentiores Complutenses, & reliqui, quos impugnamus, affirmatiue sententia Patroni: quare omnes concordia sententia respondent: determinationem cognitionis diuinæ ad seipsum in creaturis, tanquam in medio cognoscendum ex vi præcise medi ad eum, ut vnum, non ut trinum fore: esse autem ad eum, ut trinum etiam, ex vi perfectionis Dei cognoscens, qui eo vitur medio, ut seipsum cognoscat: itaque vni medi motuam, & ductuam ad cognitionem alterius in ipso tanquam in medio non esse putandam, seu computandam absolute, seorsimque a virtute cognoscitiua cognoscens, sed cum respectu, ad illam: liquidem vis motiua ad cognitionem essentia sua respectiua est potentia cognoscens, cuius solummodo motiua ad cognitionem esse potest, non respectu potentia, quæ cognoscitiua non sit, ut de se patet: volunt ergo ea solutione dicere, creata creatis cognoscens, & potentiis cognoscitiuis limitatis, imminetque imperfectioribus, quam diuina, ad Deum, qua vnum præcise cognoscendum in ipsis medium esse, non autem cognoscendum qua trinum: quia create potentia cognoscitiua ad perfectam cognitionem sui obiecti in illis cognoscendi determinate non sunt: quare respectu potentia cognoscitiua create vim motuam ad Deum, qua trinum etiam, cognoscendum non habent, vel potius exerece, exereceque non possunt: non quidem suæ intentionalis virtutis motiua defectu, sed coelata virtutis potentia. Respectu vero potentia cognoscitiua diuinæ, ipsis etiam ad diuinam cognitionem correlata; & cui nihil virtutis cognoscitiua potest deesse totas suas motiuas intentionales vires creaturarum medium ad Deum in ipsis, qua trinum etiam, cognoscendum exerece, exerece, atque explicare.

5. Totas solutionis huius vires explicui, atque de nostro etiam confirmavi. Contra vero primo: quia hac eadem doctrina æque probabitur creaturas specificatum diuinæ cognitionis esse posse contra respondentes fere omnes, & Theologos reliquos: imo contra Dionysium Areopagitam, & Lactantium proxime memoratos n. 3. & Patres reliquos recitandos, memorandisque quæst. 2. cert. vlt. Assumptum probatur: quia eadem doctrina, & subiuncta à nobis pro illa probanda, & explicanda ratione, etsi creata limitata de se in genere entis, & seibilis sunt, ac proinde infinita Dei cognitionem specificare videantur inepta; id tamen relate ad potentiam cognoscitiuam limitatam, & creatam intelligi debet; non autem relate ad potentiam cognoscitiuam infinitam Dei, cum qua totas suas vires specificatiuas exerece, & exerecent. Dixi fere contra omnes ita respondentes hoc a gumentum conuincere: quia Recentiores Complutenses diuinæ cognitionis specificatum omne negant, atque è sola infinitate Dei cognoscens cognitionis diuinæ totam perfectionem, & infinitatem determinandam pensandamque esse arbitrantur: contra eos tamen sulo cæmo egimus disput. 2. quæst. 5. certam. 2.

6. Impugnatur secundo solutio: quia, etsi vis motiua intentionalis medi in quo aliquid cognoscendum est respectiua essentialiter sit potentia cognoscitiua, respectu cuius solum motiua intentionaliter est ad cognitionem alterius in ipso cognoscendi: ultra modum tamen suæ motionis intentionalis mouere non potest: ut patet de se, & probabitur quæst. 5. dum similem solutionem adhibuit argumento alteri vniuersum omnem cognitionem Dei cuiusvis obiecti in alio, tanquam in medio, ob necessariam imperfectionem abstractionis Deo indignæ in cognitione illa reperitunde impugnanti, confutemus. Atqui modus intentionalis motionis, creature tanquam medi, in quo cognoscatur Deus, est ratione respectus transcendentalis creature ad Deum, ipsique proportionatus, ratione cuius, tanquam fili ductu solum ad suum terminum

Deum, ducere potest Deum ipsum se in illo cognoscendum: at filium illud, ductusque illius transcendentalis solum respectus, est ad Deum, qua vnum, non qua trinum per vos: ergo motio intentionalis creaturarum ad Deum in illis tanquam in medio cognoscendum ad Deum, qua vnum, non qua trinum cognoscendum erit.

7. Confirmatur: respectus ille formaliter non est ad Deum, qua trinum per vos: ergo ductus mentis diuinæ ad Deum qua trinus ex illo respectu non est: ergo quatenus per illum respectum mens ducitur diuina, Deum, qua trinum, ut re ipsa est, nequit attingere, sed solum, qua vnum: quod est cognitionis diuinæ perfectione indignum: ergo, etsi Deus sit determinatus ad perfectissimam sui, huius re ipsa est, cognitionem: id quidem de se se, ac seorsim à motione, siue virtute intentionalis medi creaturarum, in quo cognoscatur, habet: non autem a medi eiusmodi motiua intentionalis virtute: at, quatenus eo vteretur medio ad sui cognitionem, Deus ad se cognoscendum, ut trinum minime perueniret: esto aliunde perueniret ex sue mentis determinatione ad perfectissimam sui cognitionem: etenim quouis modo, medio creaturarum excitari, moueri, intentione diuinam mentem ad sui cognitionem fingas, ut sic excitata se cognoscendi ansam arripit, cognitio sui, ut vnus tantum ab eo medio erit: quod autem inde mens diuina ad se, ut trinum cognoscendum, quasi refiliat, non à medio illo, adhuc partialiter, sed adæquate à suæ mentis perfectione summa habebit.

8. Inde inferitur: cognitionem Dei in creaturis, tanquam in medio imperfectionem attingendi illum ut vnum præcise ac non ut trinum minime exerece, etiam ex doctrina solutionis aduersariorum. Secundo inferitur: cognitionem Dei, ut trini simul, ac vnus, inquam occasione cognitionis illius imperfectæ Dei vnus præcise in creaturis, tanquam in medio habitæ totam adæquate ex perfectione summa diuinæ mentis provenire, ob quam determinatus est Deus ad se perfectissimæ, ut re ipsa est, cognoscendum, absque vilo influxu, motione intentionalis medi creaturarum ad hanc perfectam Dei, ut re ipsa est, residuam cognitionem, sed sola terminatione, & motione intentionali obiectiua Dei ipsius cogniti. Vnde inferitur tertio: ex motione intentionalis medi creaturarum, cuius occasione Deus ad seipsum perfecte cognoscendum resiliere diceretur, nullam denuo cognitionem, nisi imperfectam illam Dei, qua vnus præcise, Deo accrescendam: nam perfecta illa Dei, ut re ipsa vnus est, & trinus, à sua perfectissima mente seque ipso tanquam obiecto terminante, & specificante antecedit admodum illam intentionalem medi creaturarum, & occasionem per cognitionem Dei, ut vnus, in medio illo, præhabebat Deus.

9. Contra rursus ac denuo impugno sententiam aduersam. Determinatio diuinæ mentis est ad perfectissimum sui ipsius, ut vnus trinitque re ipsa est, cognitionem: sed cum hac determinatione pugnat in Deo vnus medi, in quo ut vnus præcise, cognoscatur, ac non ut trinus: ergo cum hac determinatione pugnat in Deo vnus medi creaturarum: tantum abest, ut ex hac determinatione diuinæ mentis argumentum nostrum ciuretur, & mitescat. Maior est certa apud aduersarios, & apud omnes, & apud eos etiam qui diuinam cognitionem præcisiuam, etiam ex parte obiecti, diuinorum prædicatorum admittant: nam vtroque modo & præcise, & identice prædicata diuina vera, & cognoscibilia sunt: quæ omnis scientia vtroque modo ipsa pertingit, atque ad ea vtroque modo cognoscenda diuina mens determinata in actu primo intentionalis actiuitatis suæ est. Minor probatur, quia vnus medi ad cognitionem cum illa determinatione pugnantem, est impossibile; sed cognitio Dei præcise, ut re ipsa est, nec cum simul repræsentans trinum, pugnat per aduersarios cum ea determinatione: ergo & vnus medi ad eam cognitionem pugnat in Deo cum eiusmodi determinatione: consequentia probatur, quia vnus medi creaturarum in Deo ad cognoscendum seipsum in illis secundum huiusmodi modum totam considerationem ad cognoscendum se præcise, ut vnum, non autem ut trinum est.

10. Tertio eandem sententiam impugno: quia infallibilitas, & firmitas cognitionis alicuius in medio aliquo

aliquo, non potest medijs infallibilitatem superare, vt constat ex infallibilitate, & firmitate conclusionis ex medio quous deductæ, quæ medijs, ac præmissarum ex quibus deducitur firmitatem, atque infallibilitatem superare nequit, imo verò equare (si Aristoteli adhibenda fides sit dicenti de præmissis respectu conclusionis, *propter quod nunquamque tale. & illud magis*) atque infallibilitas, ac firmitas cognitionis cuiusvis diuinæ de seipso maior longe esse debet, quam firmitas, & infallibilitas veritatis creaturarum: ergo creaturæ non possunt esse medium in quo se Deus cognoscit, & cui infallibilitas, & firmitas cognitionis diuinæ innitatur.

II. Denique eandem sententiam affirmatiuam impugno, iuxta communem horum, & fere reliquorum doctrinam, qui obiecta motiua omnia cognitionis, & volitionis diuinæ earum specificatiua censent, quia vel cognitio Dei de seipso in creaturis, tanquam in medio dicitur aliquam perfectionem diuinæ cognitionis, vel fecit. Si non dicit nec addit: ergo non est in Deo admittenda: si perfectionem aliquam addit diuinæ cognitioni directæ primo habitæ à Deo de seipso: ergo directæ Dei de se primo habitæ cognitio non fuit infinita è genere suo simpliciter per denegationem termini etiam extrinseci, vt cognitio diuinæ esse debet. Patet: quia ea cognitio, in qua Dei in creaturis perfectio pro priori cognitionis directæ Dei de se, & in seipso Deo non aderat: quare illi addita est, vt dicitur: ergo aliquid diuinæ cognitionis primæ illi directæ aberat, atque extra illam formaliter erat: ergo non erat infinita per denegationem termini, extrinseci etiam, & è genere suo simpliciter infinita. Patet itaque consequens huius pars, earumque legitima illatio: quia infinitum è genere suo simpliciter tale soli Deo competens, vt vidimus controu. I. est, cuius essentia metaphysica in genere suo est, concipitur verè nequit, quia infinitum in illo genere sit, & concipitur verè non concipitur autem, nec est verè tale, cui addi aliquid in illo genere potest: unde patet etiam nihil illius generis posse esse extra illud, quod ita simpliciter infinitum est: ac proinde eiusmodi infinitum tale esse debere per denegationem termini, etiam extrinseci: nam creata (si quæ infinita esse possunt) non è genere suo, quod absque infinitate saluatur, per partem eiusdem generis siue magnitudinis inextensæ, vel extensæ continuæ, vel discretæ infinitam additionem infinita sunt, & per denegationem termini, solum intrinseci, infinita constituuntur.

12. Dices: hoc argumentum, plusquam oporteat, nobis libet, probare. Probat enim Deum creaturas non cognoscere, vel probat nihil etenim pro illo priori, quo se Deus primo directè cognoscit non representat ipsi cognitio illa creaturas, quæ pro illo priori nondum sunt, & quarum representatione posteriore, cum primum in quous statu sunt, totum contra illarum cognitionem à Deo, argumentum nostrum instauratur: Quod si responderemus iuxta supra à nobis datam doctrinam, integram omnem, quoad substantiam & modum cognoscendi, intrinsecam representationem pro illo priori cognitionis directæ Dei de seipso adesse, solumque addi extrinsecam obiecti, vt infinita illa representatio simpliciter, & è genere suo talis, & quoad substantiam, & quoad modum omniscientiam, absque illa in genere cognitionis intrinsecæ variatione ad ea extendatur, & explicetur: Id ipsum, vt ad cognitionem seu in creaturis, tanquam in medio se fecerat responderi nobis putamus. Sed contra est: quia solutio nostra solum apert extensioni scientiæ eiusdem, & inuariatæ, quoad intrinsecum, adhuc formaliter, ad terminos, seu obiecta purè materialia, & solum terminatiua non autem ad obiecta specificatiua motiua, seu media formaliter quæ, vt talium munus exerceant mentem mouere, quam nequeunt formaliter pro priori ad suam motionem intentionalem supponere, ne actum agant, & suam intentionalem causam, & motionem, cognitio, quæ effectus illius esse necessariò debet, contradictoriè præcedat: ergo solutionis notitæ ad instantiam factam doctrinæ id solum euincit: nempe, creaturas, earumque respectum transcendentem ad Deum, ob quem (eio medium alias creatis mentibus esse formaliter possent in quo Deus cognoscere) à Deo, vt purè terminatiua obiecta cognosci, & vt materialiter solum media; non

autem, vt formaliter talia, mouentia Deum ad sui in ipsis vltiorem cognitionem, vt ex data ratione suadet. Porro extremas has duas impugnationes oportebit obseruare, ac meminisse pro vera quæstionis vniuersalis de possibilitate Dei cognoscendi vnum in alio resolutione, vbi alias huc faciliè aduendas rationes dabo. Huius tamen argumento non fido: quia respectu scientiæ, & amoris diuini motiua plura, quæ specificatiua non sunt, admitto: quare ad hominem solum contra aduersarios præstat.

CERTAMEN II.

Exarmanur aduersariorum fundamenta.

1. **O**pponis: Deus non cognoscit se in creaturis tanquam in medio: ergo ex vi visionis illarum non regreditur ad se cognoscendum, etsi aliunde se perfectissimè cognoscit: ergo Deus non comprehendit creaturas. Patet: quia comprehensio est visio rei, ex cuius vi nihil rei lateat videntem; at Deus aliquid creaturarum est, vt per earum causam, & terminum respectus transcendentis illarum ad ipsum: ergo, ut ex vi visionis illarum, seu in illis (quod idem est) tanquam in medio se videat Deus, non comprehendit creaturas: ita quondam Vasquianos ex Vasquiana hac definitionis comprehensionis intelligentiam coram impugnabam: eludi posse video, si respondeatur effectus esse aliquid causæ, quia in ea continentur, secus autem causam, & in re præsentem, Deum esse aliquid effectuum creatorum; negari tamen reuera, ac sine vacuum vocum vltu, vel potius abusu nequit, quin terminus relationis, seu relatiue transcendentis aliquid sit ita relati, etsi non intrinsecum essentialiter, tamen ad essentiam huius consentiam requisitum: imo, si continentur causales voces denudentur, cum effectus formaliter, & in se sumpti (quomodo ad comprehensionis sic explicatæ cognoscendi ex vi visionis causæ sunt) intra illam non sunt, idcirco solum cognoscendi ex vi visionis causæ ad eius comprehensionem erunt, quia effectus huiusmodi formaliter, & in se sumpti extrinsecum aliquid, & terminus actiuitatis causæ sunt.

2. Respondetur ergo visionem creaturarum illarum comprehensionem non esse non quidem ob perfectionis defectum; sed per excessum: quia nimirum realiter, & formaliter supercomprehensio illarum est, vt doctè Molina noster obseruat: etsi enim ex vi visionis illarum, tanquam medijs, ad Deum non regrediat: at nobiliori modo eademmet formaliter, quæ creaturas representat, & earum terminum Deum ob infinitam simpliciter, & indiuisibilitatem, etiam metaphysicè, è genere suo representationem, & omniscientiam, quam è primario, & adæquato specificatiuo obiecto suo Deo, Deus ipse habet, ex quo & representationem omnium, quæ ad quodvis obiectum aliud spectant esse ultra veritatis obiectiua, & cognoscibilitatis intrinsecæ eorum limitationem antea habet: ac proinde eorum supercomprehensio: Dei autem ipsius cuius obiectiua veritas, & cognoscibilitas intrinsecæ infinita simpliciter etiam è genere suo est, ad amissum est comprehensio, quia eius veritatem obiectiuam & intrinsecam cognoscibilitatem ad extrinsecam omnia sua adæquat, quin excedat. Et hunc philosophandi modum non solum Vasq. & Alarcon, Vasquianque ceteri admittunt; sed & Soarius 3. de attributis, atque inde Deum se comprehendere, quia etiam futura in se, tanquam medio, seu vi visionis sui, tanquam medijs non videat, ea tamen in se vt specificatiua, & è sui tanquam specificatiui visionis videt, quod satis ad comprehensionem, atque consequenter autem id sufficere negat de possibilem ex vi visionis (ui cognitione, vt Deus se comprehendat) atque eorum in seipso tanquam medio cognitionem, nec solum specificatiuo Deo adesse requirit.

3. Obiectionem aliter premo. Per comprehensionem debet cognosci obiectum omni modo, quo cognoscibile est: at Deus, & causæ reliquæ cognoscibiles sunt in suis effecti

effectibus, tanquam in mediis, ita enim eas quotidie nominamus, ergo, in Deum se in creatis suis effectibus nouerit citra, aut non ultra, creaturarum suarum comprehensionem erit: cum hunc cognoscibilitatis eorum modum non peringat. Respondetur, distinguendo maiorem; omnem modum cognoscibilitatis effectuum intrinsicum ac non concernentem imperfectionem cognitionis, & cognoscens, fateor: illam concernentis, difficeo. Minorem item distinguo, cognoscibiles sunt concernendo imperfectionem cognoscens, & cognitionis concedo; non concernendo illam nego ob supra dicta: & nego consequentiam.

4. Tertiò opponens: Si Deus non se primariò cognosceret suamque cognitionem non specificaret, & cognosceret nihilominus creaturas inuitae, illas nihilominus comprehenderet, ac subinde se in illis tanquam medio videret: quemadmodum, & Angelus illas videns Deum in ipsis tanquam in medio cognoscit, easque proinde comprehendit: ergo & tunc se in illis tanquam medio videt Deus: quia eadem vis motiua intentionalis creaturis adest, ac tunc adest. Respondetur primo in antecedenti esse implicitam specificationem sui adequato, & obiecto primario per locum intrinsicum repugnat: quare & repugnat per locum intrinsicum cum hypotheti posita in antecedenti cognitio Dei de creatis, quae in ipso antecedenti assertur: dato tamen, facile negatur consequentia. Ad cuius probationem responderetur ex dictis: vim motiui intentionalis creaturarum ad Deum in ipsis tanquam in medio cognoscendum, & nunc, & tunc solum esse ad mouendum in absentia cognitionis perfectae diuinae, ac simpliciter e genere suo inuitae, quae tunc abesset; nunc autem Deo adest.

5. Quarto opponens: non obstante cognitione Dei simpliciter infinita e genere suo, quae antecedit naturam, quaque Deus cuncta inuenit, nihilominus causas creatas in suis effectibus tanquam in medio cognoscit, & e contra earum effectus in causis: ergo eadem cognitio sui ipsius antecedens non obstat, quo minus se in suis creatis effectibus rursus cognoscat, fateor consequentiam negari minime posse; posse autem, & negari debet antecedens, ob rationes easdem hactenus datas, & dandas, ubi de possibilitate, vel impossibilitate mediorum ad aliquid in ipsis à Deo cognoscendum inferius disputemus: sed fulcres antecedens: quia Angelus videns creaturas, & Deum etiam inuitae, nihilominus Deum in effectibus creatis cognoscit; alioqui creaturas non comprehenderet: et si utrumque simul inueniretur, non autem Deum ex vi visionis creaturarum: ergo idem de Deo dicendum est: verum facile negatur consequentia antecedenti permisso: quia visio Dei Angelica beata non habet rationes assignatas repugnantiae in visione Dei de seipso, ut creatis tanquam ad seipsum rursus cognoscendum utatur, moueaturque. Ne verò interim aliquis eo antecedenti decipiatur, negandum absolute est ob rationes dandas loco citato. Nam etsi media illa Angelo non videnti Deum & Beato ex vi esse possint mouereque illum valeant ad Deum cognoscendum; secus videnti Deum: nam in conspectu visionis Dei, nec mouere Angelum ad Deum cognoscendum valent nec abstractiua Dei cognitio, ad quam solum mouere media illa valent cum visione Dei est componibilis.

6. Quintò demum opponens: non obstante praecedentia diuinae volitionis simpliciter e genere suo infinita ex primario suo obiecto, & specificatiuo adequato suae, nempe infinita simpliciter etiam e genere suo bonitate diuina, locus est, & Deus se amet pro posteriori signo ob creaturas, tanquam finem, suae, ut ipsi vtilis, & proficius est, ac proinde motiui intentionalis bonitatis creatae pro posteriori signo propositae datur locus respectu diuinae voluntatis: ergo non obstat praecedentia diuinae cognitionis de Deo simpliciter, & e genere suo infinita Deo ipso, tanquam obiecto primario, & adequato specificatiuo dabitur locus, ut se rursus in creaturis, tanquam in medio cognoscat: quare & harum intentionalium motiui pro signo posteriori respectu intellectus diuini consequentia videtur legitima, & quae rationem Conclusionis nostrae datam certam, n. 12. funditus euerat siquidem vtro-

bique eadem prorsus militat, nullo, praeter materiam, variato: quare noli me scipos obiectione hac à nobis etiam molestissime vexatos fuisse facere debite ingenuitatis nostrae: omnino erit: etsi ob rationes alias nunc, vique ad questionem de possibilitate, vel impossibilitate eius mediorum in Deo ad se iterum in illis cognoscendum consultò dissimulatos, (ne questioni huic, & sequentibus immediatis aditum occluderemus) vim non habeat, ut conclusio nostra absolute deferatur, ex ibi dicendis, sic constabit.

7. Sed tamen neque ratio illa, quam videtur obiectio euertere est deferenda ob diuersitatem, quae inter veritatem, & bonitatem diuinam intercedit: etenim Dei bonitas intrinseca duplex est: altera quae bonus, perfectusque in se entitativus est; altera vero, quae aliis vtilis proficiusque creaturis suis est, etsi abique vilo ad ipsas connexionis respectu: ut tertiam aliam bonitatem moralem Dei nunc omittam. Diuinus igitur amor intrinsecam bonitatem Dei vtilis & creaturis proficiui, ad hunc, vel illum finem obtinendum pro specificatiuo adequato amoris sui habet, cum autem voluntas non, nisi propter aliud, tanquam finem ametur propter omnia quibus Deus vtilis commodusque esse potest est primario suo conceptu tanquam finem Deus se primo illo suo amoris signo amat: quia ita etiam amabilis est: non expectatis tamen creaturis earumque sine possibilitate, siue absolute existentiae signis, à quarum, ut dixi existentia & possibilitate, absoluta prorsus intrinseca Dei vtilitatis bonitas est: sicuti, & earum actiua potentia à rerum possibilitate absoluta est, atque ipsi inconnexa; etsi neutra à nobis, nisi per ordinem ad res alias explicari concipiunt vilo pacto quae: veritas vero diuina vnica solum, & nostro etiam concipiendi modo absoluta à rebus est, in positura, nec solum apparente soliditate essendi, ac proinde, non solum ad conuertentiam, identitatis realis iure, essentiae comes, sed idem formaliter est cum illa: & quibusvis mediis cognosceretur: atque in illis cognosceretur illa praecognosci oporteret: quare & eorum posteriora signa expectari. Vnde cognitioni Dei pro signo, quo se primum in se, cognoscit aliquid cognitionis accrescere, quod ipsam pro illo priori infinitam simpliciter, & e genere suo talem non esse conuinceret, dicebamus. Ac demum, ut dicebam ratio illa ad hominem contra aduersarios solum firmitatem habet, qui motiui omni diuinorum actuum obiecto, specificatiui rationem inesse necessario putant.

QVÆSTIO II.

An Deus in se tanquam in medio possibilita creata cognoscat?

DE V M omnia in se, tanquam in obiecto primario, & specificatiuo adequato suae, libique intrinsece cognitionis, etiam quo ad aliqua obiecta extrinseca eademmet intellectus, adhuc metaphysicè, extenditur, & explicatur, constat ex proximè, ac saepius dictis, praefectim d. 2. quaestione 1. Nunc autem inquirimus, atque in sequentibus inquirimus, an non solum eo obiecti adequato specificatiui cognitionis suae, sed alio etiam titulo, vel causa, vel comprehensoris, vel aliunde, in seipso tanquam in medio creaturas cognoscat Deus: atque de possibilitibus in praesenti.

CERTAM.